שמא יקרע סדינו בתוך ג'. פי' בקונטרס בתוך שלש לנקף וכשתפרנו בחוטי פשתן יניח סוף החוטין תלויין שם לציצית והוה ליה תעשה ולא מן העשוי ואפי' לרבנן דאמרי דתכלת איתה מעכבת את הלבן היינו כשיש ד' חוטין אבל הכא דליכא אלא ג' לא מיהו הוה ליה למינקט משום דבעינן עוויה או תליה לשמה אבל תעשה ולא מן העשוי ליכא לפי מה שאפרש לקמן גדי עשאה מן הקוליס ומן הגרדין וכו' והא דתניא לקמן (דף מא.) טלית שנקרעה חוץ לשלש יתפור חוץ ג' רבי מאיר אומר לא יתפור וחכ"א יתפור אפי' [ט] לרבנן גזרינן שמא יתפור ויהא בו איסור כלאים ומיהו קשה מההוא דרב הונא דאמר לקמן (דף מא.): רחוק מן הכנף ד' הוי מצות ציצית אבל מבריימתא דחסידי ליכא לאקשויי דהא מפרשינן בסמוך כיון שפשטו שלש לכך צריך לפרש חוץ שלש היינו שנקרע הכנף שהציצית תלוי בה ולא נשתייר ג' והוי כאילו נפסק לגמרי אבל אם נשתייר בו ג' לדברי הכל חיבור מעליא הוי והשתא שמעתין כו' מאיר אמיא והא דלא גזרינן שמא יקרע כולה דהא לא טעו והא דשמעא פ' דס מטתא (זמביס דף לד.): גבי בגד שיצא חוץ לקלעים דאפילו נשתייר בו ג' אלא שאין בו כדי מעפורת לא תשיב חיבור ובפרק העור והרטבן (חולין דף קכג.): מוכח דכדי מעפורת הוי טפי מג' שאני התם דכל הבגד נקרע אבל הכא שאינו נקרע רק חציה לא הוי [יא] בפסול: [ב] **ר' זירא אמר.** משמע דרב זירא לאו היינו רבי זירא ולא כפירוש הקונטרס בתוספות (דף מג.):

משום בפסח ליה. ר"ת פי' דכן עיקר כדאיתא פ' במה מדליקין (שבת דף כה.): ואינהו סבור משום כסות לילה מתוך כך יש להוכיח מכאן דהלכה כר' שמעון [י] דלילה לאו זמן ציצית היא ועוד אמרינן פ' במה מדליקין (דף מז.) אשר תכסה בה למה לי לאמויי כסות סומא והיינו כר"ש דלרבנן דרבי שמעון מוקמי ליה לרבות בעלת חמש אלמא סתם הש"ס כר"ש אתא ועוד בפ' ב' דברכות (דף יד.): אמרינן שלא היו אומרים בתעבדא פרשא ציצית בלילה [ורב יוסף אמר עלה] כמה מעליא אמי שמעתא וסתם בריימתא נמי פ"ק דזבחים (דף יח.): כר' שמעון מוקי ורב יהודה דרמי תכלתא לפרזומא דאישי ביתיה לקמן (דף מג.) ובפ"ק דסוכה (דף יא.) ר"י לבד היה עושה כן ובפ"ק דברכות (דף יג.) אמר ר' יהושע בן קרחה למה נסמכה פרשה זו' לומר שזו נוהגת בין ביום בין בלילה וזו אינה נוהגת אלא ביום ואור"ת אע"ג דכסות יום חייב אפי' בלילה וכסות לילה פטור אפי' ביום מכל מקום מיקרי שפיר זמן גרמא שהיום גורם לחייב המלבוש מיהו בירושלמי דקדושין ובמוספתא גרסינן אינו אינו אלא עשה שלא הוזמן גרמא כגון תגילה ושילוח הקן ומעקה וציצית ורבי שמעון פוטר את הנשים מן הציצית אמר להם רבי שמעון אי אתם מודים לי שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שהרי כסות לילה פטור אמר ר' אילא עעמא דרבנן אשם שהיתה עלית המיוחדת ליום ולילה חייבת ובספרי נמי תניא על כנפי בגדיהם שומע אני אף בעלת ג' וכו' שומע אני אף כסות לילה בשמשון ת"ל וראיתם אותו ביום ולא בלילה ואם היתה עלית מיוחדת ליום ולילה חייבת בציצית וא"ע: **והאמר ר' זירא הטיל למוטלת בשירה.** תימה היכי ס"ד דרבי זירא לית ליה תעשה ולא מן העשוי הא [כא] ר' זירא גופיה אית ליה לעיל וי"ל דס"ד כיון דתחילת הנחתו לשם מצוה לא שייך ביה תעשה ולא מן העשוי אבל בעיל בתוך נתבטלה הנחתו: **בבל** תוסיף קאי מעשה לא הוי. דכיון דעביד איסורא לא חשיב עשייה ונשתא קלינא הראשונים זו היא עשייתן ולא דמי לההיא דפ' קמא דסוכה (דף יא.): דלא אמרינן קלינתן זו היא עשייתן וע"ע: **ממאי דגברא לאוסופי קמיכוין.** [ט] אפילו לגמלן דאמר בפ' בתרא דעירובין (דף ק.): דלעבור משום בל תוסיף לא בעי כוונה ומשמע נמי בההוא פירקא דלרבי יהושע לא בעי כוונה מ"מ הכא מודה דליכא בל תוסיף כיון דלבטולי קמיכוין:

תכלת אין בה משום כלאים ואפילו בטלית פטורה. מדקאמר ואפילו ולא קאמר אפי' בלא וי"ו משמע דבלא טלית פטורה איצטריך לאשמועינן דתכלת אין בה משום כלאים וכי האי גוונא דייק פ' טרף בקלפי (יומא מו.) אומר היה ר"מ אבירי עולם חול שניתותרו עושה להן מערכה וסודרן ואפי' בשבת ומוכחא [ל] סוגיא דהתם דתרתי מילי אשמעינן דאפילו בגילה אין בה משום כלאים אף על גב דלאו זמן ציצית היא דלגמרי התיר הכתוב כלאים של ציצית והא דגזרינן לעיל משום כסות לילה היינו כסות שאינו מיוחד רק [מ] לגילה (ור"ת סותר פירוש שלמעלה) דכסות יום חייב אפילו בגילה וכן פרק קמא דקדושין (דף לד.) ותדע דאמרינן

חמץ בפסח כו'. כשהיו מעבירים שנה היו שולחין אגרות לגולה לעשות ב' אדרים כדאמרינן בפ' קמא דסנהדרין (דף יא.) מודעינן אמתא לכון כו': **הא מילתא אמרי.** אגא הכא ח] ואמרי במערבא משום רבי זירא כוותי דמשום הכי אקרו ציצית בסדין: **גזירה** [מ] **משום שמא יקרע סדין.** קודם לכן בתוך ג' אצבעות [י] לשפת הכנף הייינו מקום הציצית: **ויפרנו.** בחוטי פשתן ויניח סוף החוטין התלויין שם ואחר כך יתן בה שני חוטי תכלת וילרף אותן שניים של לבן עמהם: **והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי.** ומנלגא ציצית פסולה והוו כלאים שלא במקום מצוה: **תעשה ולא מן העשוי.** דפסול היינו [יא] שעושה מתחילה שלא בשם ציצית ולא עשה כמצותו ואחר כך תקנו קיינן ביה [יב] ולא מן העשוי ונמלא ציצית פסולה: **שרא ר' זירא לדידיה.** התיר ציציותיו מסדינו שהי' של פשתן ונטלן משום שמא יקרע והיינו דאמר רבא אימתא במערבא משמיה דרבי זירא כוותי: ה"ג **ר' זירא אמר גזירה משום כסות לילה.** שמא יתכסה בו בלילה דפטור מציצית שנאמר וראיתם אותו וזכרתם[ד] פרט לכסות לילה ונמלא נהנה מכלאים שלא בשעת מצוה: **וכנפיה של עור.** שנתחבו קרניה ותלה בהן עור: **אזיל בחר כנף.** ועביד חיפכא: **הטיל.** ג' ציצית לבעלת ג' כנפים ואחר כך תלה בהן קרן ד' ועשה בו ציצית פסולה דג' רשותות עשויין מתחילה שלא כמצותה וכי הדר מתקנה איכא תעשה ולא מן העשוי: **חסידים.** זריזין במצות: **כיון שאגרנו.** בטלית ג' אצבעות [יג] דמיקרי בגד כדאמרינן לגבי טומאה[ה]: **היו מציצין בה בטלה.** בשני קרניה ולכי גמרי לה היו מטילין לשניים אחרים ולא אמרינן תעשה ולא מן העשוי. [יד] ואע"ג דלא הוה מחייבין בציצית עד שתהא כדי שיתכסה בה קטן ראשו וזובו כדלקמן (מא) [ו]שכל ציצית שלא נעשית מתחילתה לשם ציצית אע"פ כשנעשית שלא לצורך איכא מן העשוי דהא הכא שלא לצורך נעשית דלא היו לה אלא ב' קרנות דאילו קרנותיה האחרים אינן רואינן לציצית שהרי קופו להוסיף עליה הרבה והוא לה לה ציצית למעלה מג' ואגן חוץ שלשה בעינן [מא.]: **כיון** [מו] **שפשטו בה ג'.** כיון שהגיעו לג' אצבעות האחרונים מטילין לה תכלת מיד ולא משהו לה מידי דהשתא ליכא למימר תעשה ולא מן העשוי דהא מכיון שהגיעו לתוך ג' האחרונים הוו להו אותן שתי קרנות נמי דאיינן לציצית שבשתגמר נמנלאת ציצית בתוך ג': **טייל למוטלת.** שהיה בה ד' ציצית והטיל לה ד' אחרים [מז] כשרה בהני בתרתי ואע"ג דהדר פסקינהו לקמאי. והא הכא דשלא לצורך עבדינהו בשעת עשייה ומכשרת בהו: **אמר רבא.** לעולם שלא לצורך מן העשוי קיינן ביה והכא לאכי מכשרת בבתרתי דקאי בבל תוסיף כי עבדינהו ולא הוו מעשה דכיון דעובר על דברי תורה לא מיקרי מעשה הלכך כי פסיק לקמאי היא הוא עשייתן דבתרתי [ו](עשיה) [מ]אבל שלא לצורך דבעלת ג' שאינו עובר עליהן הוי מעשה לאקרויי ציצית שעשויה בפסול ואיכא כשגומרה תעשה ולא מן העשוי [יז]: **מעשה איכא.** והדר קושא לדוכתה: **תכלת אין [בה] משום כלאים.** קס"ד דהכי קאמר ציצית [יח] אין בהם משום כלאים ואפילו כו': **והגדול**

מסורת הש"ס

ג) [נכרכות מה:], **ב)** ל"ק, **ג)** [לקמן מא.], **ד)** [במדבר טו:], **ה)** [נדה מ:], **ו)** מלגמא שבל ציצית שנעשית מתחילתה כו' לצורך ליכא מן. ל"ק, **ז)** רש"ל מ"ו, **ח)** [סוה"ש עשייתן ועשייתן דבתרתי עביד יעבד?], **ט)** [רבי מאיר מזרעין. ל"ק, **י)** [לקמן מג.], **כ)** [פפיני לרבא דאמר בפ"ב דר"ה דף כח ע"ב לעבור משום כו' כל"ל ומ"ש בפניס פ"ב דעירובין ד"ק ע"ס דבמוגיא דהתם אינו מזכיר כלל מ' בני כוותה אז לא. ל"ק, **ל)** [מוגיא. ל"ק, **מ)** [גלילה דכסות יום חייב אפי' בגילה וכ"ת כותב פירוש לעיל וכן פ"ק כו' ורש"ק מ"ו. ל"ק,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סיו מעולין וכו' כלקמן אלמא דבל ציצית שנעשית מתחילתה אינ"פ שנעשית שלא לצורך ליכא מן העשוי:

מוסף רש"י

כסות לילה. כסות המיוחד לגלות (שבת כז:).

רבינו גרשום

אחמץ בפסח ויוה"כ דאיסור כרת סמכינן אדיסקא ששולחין לגולה כשמעברין אדר או אלול: הכא דעשה בעלמא הוא דכתיב ועשו להם ציצית לשמן לא כ"ש דסמכינן: אלא מה טעם אסורה גזירה שמא יקרע סדינו בתוך ג' אצבעות סמוך לכנף מקום שראוי להטיל ציצית ויתפרנו להקרע בחוט של צמר או של פשתים ופעמים שמשתייר מן החוט של תפר ויעשנו ציצית עם חוטין אחרים והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי ולא הוי ציצית ועובר משום כלאים. מאי טעמא. האי דכתיב על כנפי בגדיהם בעינן עיקר טלית דבוו שיהא של בגד: אמר רב סחורה הטיל ציצית לבעלת שלש כנפים והשלימה לד' שעשה לה כנף רביעי והניח בו ציצית רביעי פסולה מאי טעמא דבר הטיל לבעלת ג' לא הוי ציצית דלאו בת חיובא היא ההיא שעתא דעל ארבע כנפות כסותך אמר רחמנא ולא על ג' וכי משלים לה ד' לאו כלום הוי דהני תלת מיחזי כמו שלא נעשו לשום ציצית ולא מצי למיחשבינהו השתא תתעשה אמר רחמנא בעידן חיובא ולא מן העשוי כבר שלא בזמן חיובא: חסידים הראשוני' כיון שארגו בה בטלית ג' אצבעות היו מטילין לה תכלת לאותן שתי כנפים מפני שהיו זריזין במצות וכי משלמי לה לטלית כולה דמו לא אמרי' תעשה ולא מן העשוי כבר: אימא כיון שבצעו בה שלשה כלומר כיון שגמרו ג' אצבעות האחרונים לא הוו משהו לה אלא לאלתר רמו לה תכילתא וכל הכנפים ביחד: והאמר ר' זירא הטיל למוטלת. היינו לשטיל ציצות אחרים לסדין שכבר היתה מוטלת לה ציצות כשרה ואין בה חיוב כלאים דחשבינן להו כמי שהשטיל כולן ביחד דמי ולא אמרינן כי רמי הני בתראי לאו בת חיובא הואי דכבר היו לה ציצות הכא נמי שהטיל לבעלת ג' חזר והטיל הרביעי ליחשוב כהטיל עכשיו כולן ביחד הוו ולא תפסל: אמר רבא מהא לא קשיא דהאי הטיל למוטלת משום הכי כשרה דבבל תוסיף (בעל) קאי אבל מעשה לא הוי הנך בתראי לצורך תיקון הטלית שכבר היא מתוקנת והוי

כמאן דליתנהו משום הכי כשרה. אבל הכא בהטיל לבעלת ג' מעשה קא עביד דהשתא הוא דמיתקנא כד משוי ביה האי ציצית רביעי. וכיון דהנך ג' קמאי לאו בכשרות עבדינהו קרינא ביה תעשה ולא מן העשוי הלכך פסולה: מתקיף לה רב פפא להאי תירוץ דרבא ממאי דהאי גברא דהטיל למוטלת לאוסופי קא מיכוין ולא לבטל כך קאמרת דלמא לבטולי הנך קמאי קא מיכוין ומעשה איכא דהשתא הוא דקא עביד מעשה ואפילו הכי אמר רבי זירא דכשרה דדמי כמו שהטילן ביחד דאי לא חשבינן הכי אמאי כשרה הא הוי הנך קמאי כלאים אלא שמע מינה דחשבינן להו כציצית הכא נמי בהטיל לבעלת שלשה אע"ג דהשתא אע"ג שעדיין השלימה אמאי פסולה ליחשבינהו נמי כמו שהטילן ביחד אלא דאי קשיא: תכלת בסדין אין בה משום כלאים ואפילו בטלית שהיא פטורה מן הציצית אין בה משום כלאים: אילימא דלית בה שיעורא כדי להתכסות:

ירח א מיי' פ"ד מהלכות קדוש החדש הלכה יח:
יט ב מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה ז:
כ ג מיי' שם הלכה ד טוש"ע ס"ח סימן י סעיף ה:
כא ד מיי' שם פ"ח הלכה טז
טוש"ע שם סעיף ה:
כב ה מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף ו:
כג ו מיי' שם פ"ג הלכה ח טוש"ע ס"ח סימן ח סעיף ח:

שיטה מקובצת

ח) גזירה משום כסות לילה האי טעמא הוא עיקר ומינה שמענן דלילה לאו זמן ציצית הוא ולפיכך אין להטיל ציצית בכסות לילה ואפילו מינה וקיי"ל בהא כב"ש דסדרין בציצית פטור ופר"ח דאפילו במינה פטור וכסות המיוחד ביום אי לביש ליה בלילה נמי מברך עליו וכן משמע בירושלמי ואמר הרר"י מקינון שכך היה מנהגו של הריב"א כשהיה משכים קודם עמוד השחר ללמוד תורה היה מברך על שליתו משום ההיא דירושלמי אבל לא היה נראה בעיני ר"ש בר שמשון לברך בלילה על הציצית כיון דלילה לאו זמן (תפילין) [ציצית] היא והיה נוהג בסליחות קודם עמוד השחר ובערבית היה לוקח טלית שאולה להתעטף בו שלא הי' מברך עליו: **ט)** רב אחאי אזיל בתר כנף. ואומר הר"י דאפילו לרב אחאי כשנותנין מעט עור על הכנף לחיזוק הוי שפיר מין כנף כיון שלא נסמך הכנף לצמר ע"כ: **ג)** מיתיבי חסידים הראשונים כו' וא"ת אמאי לא פריך מהא [אהא] דאמרינן תלאן ואח"כ פסק ראשי החוטין שלהן פסולה משום תעשה ולא מן העשוי וי"ל דהתם גוף הציצית נעשו בפסול שלא היה בהם כו' אם אחד ארוך ולא היה כלום בהא ס"ע מדרז דאמרי' תעשה ולא מן העשוי דפסול אבל הכא שהציצית נעשו כהלכתן אלא שנעשו בפטור משו"ה פריך [עלה] מהך ברייתא שהיו מטילין לה ציצית אע"פ שעדיין לא היה לה אלא ב' כנפות דהדלה עליה בפ' ראשון דסוכה מלמטה ודאי לכי"ע דהוי עשוי בפסול: **ד)** שבצעו בה. פ"ה כיון שגמרו את הבגד עד ג' אבל קודם ג' לא הוי מציחים דלא הוי מקום הנחת ציצית ולא נהירא דא"כ א) תקשי לקמן דף מ"א ע"ב והיינו רב הונא דהכא דאמר לקמן ארבע בתוך ארבעה ונראה לפרש שבצעו בה שלש כלומר שכנסנו לתוך ג' אחרונות אבל קודם לכן כיון שעתידים להוסיף ג' שהוא בגד חשוב בפני עצמו מחבטל הכנף הראשון דאין הציצית בכנף הבגד כלל אבל בבגד שנגמר יכול להיות שמקום הנחת ציצית בתוך ד' תו"ח. ס"א (מה שגמר) [אם נגמר] בתוך ג' מה שמוסיף מכאן [ואילך] לא חשיב כנף בפני עצמן אבל מה שמוסיף אח"כ יותר משלוש הו"ל הכנף אחר שהטיל (כנף) [הציצית השוב] בגד בפני עצמו: **ה)** והאמר ר' זירא כו' אלמא דלית קפידא דתעשה ולא מן העשוי וא"ת והא ר' זירא אמר לעיל שמא יקרע כו' אלמא דאית ליה תעשה ולא מן העשוי וי"ל דהתם אינו נעשית כהלכות ציצית שהרי חוט החפירה הוא ממנין הד' חוטין אבל הכא הד' ציצית אחרונים נעשין כהלכתן אלא שנעשו בפטור והקשה מורי הכי פליג ר' זירא אההיא דתנן הדלה עליה אם הגפן ואת הדלעת ואח"כ חתכה פסולה משום תעשה ולא מן העשוי וי"ל דלא דמי דהתם נעשו בפסול דסוכה נעשית במחובר וגבי תלאן ואח"כ פסקן נעשו נמי בפסול שלא היו בה ד' חוטין אבל הכא הרי אחרונים כהלכתן אלא שנעשו בפטור אבל ההיא דבעל שלש פרוך אינו נוהג בסליחות קודם עמוד השחר ובערבית היה לוקח טלית שאולה להתעטף בו שלא הי' מברך עליו: **ט)** רב אחאי אזיל בתר כנף. ואומר הר"י דאפילו לרב אחאי כשנותנין מעט עור על הכנף לחיזוק הוי שפיר מין כנף כיון שלא נסמך הכנף לצמר ע"כ: **ג)** מיתיבי חסידים הראשונים כו' וא"ת אמאי לא פריך מהא [אהא] דאמרינן תלאן ואח"כ פסק ראשי החוטין שלהן פסולה משום תעשה ולא מן העשוי וי"ל דהתם גוף הציצית נעשו בפסול שלא היה בהם כו' אם אחד ארוך ולא היה כלום בהא ס"ע מדרז דאמרי' תעשה ולא מן העשוי דפסול אבל הכא שהציצית נעשו כהלכתן אלא שנעשו בפטור משו"ה פריך [עלה] מהך ברייתא שהיו מטילין לה ציצית אע"פ שעדיין לא היה לה אלא ב' כנפות דהדלה עליה בפ' ראשון דסוכה מלמטה ודאי לכי"ע דהוי עשוי בפסול: **ד)** שבצעו בה. פ"ה כיון שגמרו את הבגד עד ג' אבל קודם ג' לא הוי מציחים דלא הוי מקום הנחת ציצית ולא נהירא דא"כ א) תקשי לקמן דף מ"א ע"ב והיינו רב הונא דהכא דאמר לקמן ארבע בתוך ארבעה ונראה לפרש שבצעו בה שלש כלומר שכנסנו לתוך ג' אחרונות אבל קודם לכן כיון שעתידים להוסיף ג' שהוא בגד חשוב בפני עצמו מחבטל הכנף הראשון דאין הציצית בכנף הבגד כלל אבל בבגד שנגמר יכול להיות שמקום הנחת ציצית בתוך ד' תו"ח. ס"א (מה שגמר) [אם נגמר] בתוך ג' מה שמוסיף מכאן [ואילך] לא חשיב כנף בפני עצמן אבל מה שמוסיף אח"כ יותר משלוש הו"ל הכנף אחר שהטיל (כנף) [הציצית השוב] בגד בפני עצמו: **ה)** והאמר ר' זירא כו' אלמא דלית קפידא דתעשה ולא מן העשוי וא"ת והא ר' זירא אמר לעיל שמא יקרע כו' אלמא דאית ליה תעשה ולא מן העשוי וי"ל דהתם אינו נעשית כהלכות ציצית שהרי חוט החפירה הוא ממנין הד' חוטין אבל הכא הד' ציצית אחרונים נעשין כהלכתן אלא שנעשו בפטור והקשה מורי הכי פליג ר' זירא אההיא דתנן הדלה עליה אם הגפן ואת הדלעת ואח"כ חתכה פסולה משום תעשה ולא מן העשוי

א) נראה דל"ל תקני מכסה על דברי רב הונא לקמן (דף מא) דאמר אלרבא וכו'

ל"ל דלא דמי דהתם נעשו בפסול דסוכה נעשית במחובר וגבי תלאן ואח"כ פסקן נעשו נמי בפסול שלא היו בה ד' חוטין אבל הכא הרי אחרונים כהלכתן אלא שנעשו בפטור אבל ההיא דבעל שלש פרוך שנעשו בפטור: **ו)** תיבת השתא נמחק: **ז)** מאמי דגברא דאוסופי קא מכוין כו' וא"ת במאי פליגי וכי רבא סבר דעובר בבל תוסיף בעשיה מיד אע"פ שאינו לובשו ופ' הר"ם דה"ק רבא בבל תוסיף [קא"] דעתו ללובשו ורוצה לעבור בבל תוסיף ומשום הכי מעשה לא הוי דפריך רב פפא מאמי דללובשו קא מכוין דלמא לבטולי קא מיכוין מי לפסול הראשון קודם שילבשנו ולא יעבור בטלית זה בבל תוסיף. תו"ח: **פ)** הכא ואיתמר במערבא: **ס)** גזירה שמא יקרע סדין: **ע)** לשפת ולפי האי טעמא נקט דוקא סדין בציצית לפי שנוח לקרע תוס' אחרות: **יא)** שנעשית מתחילה: **יב)** ביה תעשה ולא מן העשוי אבל אם היתה ציצית כשרה מתחילה ליח בה משום תעשה ולא מן העשוי הס"ד: **יג)** אצבעות שראוי לתלות בהן ציצית: **יד)** תיבות ואע"ג דלא הוה כו' עד כדלקמן לשם נמחק אלמא שכל ציצית שלא נעשית מתחילתה בפסול אע"פ שנעשית שלא לצורך ליכא מן: **טו)** כיון שבצעו: **טז)** אחרים לבטל ארבע ציצית הראשונות כשרה בהני בתראי אע"ג דאי עביד שלשה בתראי אכתי לא בטיל קמאי ואשתכח שלשה אינן ציציות דהא לא מחייב רביעית תעשה ולא מן העשוי ע"כ ברש"י כת"י וכן כתוב בפסקי הרא"ש: **יח)** העשוי דלא הס"ד: **יט)** ציצית אע"ג דחציה פשתן וחציה צמר אין בה משום: **יט)** הוי כנפסק תיבת בפסול נמחק: **כ)** ה"ג רב דזירא: **כא)** רבי זירא (דהא) [גופיה] אמר לעיל בגזירה שמא יקרע: **כב)** ואור"ת קדושין דף ל"ד ע"א בתוס':

והגדול יוצא בה ערא״י. אפילו בזוג לגאת בה [ב] לשון: **אילימא וכן לענין איסורא דכלאים.** דאי אין קטן מתכסה בה אין בה משום כלאים אם גארג בה כלאים: **והתנן אין ערא״י בכלאים** שאינו בזוג לגאת בה [ב] אם אין בה משום כלאים אם גארג בה כלאים: **ואמר רב נחמן.** מאי וכן לענין כלאים וכן לענין סדין בציצית [ג] אלמא ציצית בטלית שאין בה שיעור יש בה משום כלאים: **אלא מאי פטורה.** דקאמר לעיל [מ:] ואפילו בטלית פטורה כגון הטיל למוטלת [ד] דכי שריא רחמנא כלאים בציצית לגמרי אישתרו [ה]: **הדא זימנא.** לעיל [שם] הטיל למוטלת כשרה וכיון דמתכשרא בהנך בתרתי וכל שכן בקמא מי הוה פסיק בתרתי פסיעה דאין בה משום כלאים דהא כולה ציצית מיקרו: **הדא מכלל חברתה איתמר.** מכלל דהטיל למוטלת כשרה איתמר הך דכלאים: **עליה כפולה.** שהיתה מרוכה כשתים וכפלה: **ורבי שמעון פוטר.** שאם תפשט נמצאת ציציות בתמצעיתה: **שאם** (ו) **תפרה חייבת.** דלא תפשט: **דנקטה בסיכי.** ברוק״ש. ל״ל תפירה דהבה בשטי״ר וקשיא לי הא דאמר בסוף הקומץ (לעיל לז: ע״ש) האי מאן דמייתיה לגלימא כו׳: **איפשיטו.** הטלית היו [ז] ציצית בתמצעיתה שהיתה יז] (ח) דהבה כפלים בקומתו והיתה כפולה והכפל מוטל על ראשו ושני הראשין של ציצית למטה מתמוריו ושתי ציציות היו (ט) בקרן האחד ושנים בשני ראשי הכפל מקום שארכו כלה יח] וכשנפשטה היה (כ) חצוי טולו בה ונמצאו שתי ציציות של כפל בתמצע הטלית כנגד ראשו של רבא: **ואו היינו כנף.** דהא בתמצעיתה עומדין: **מי סברת חוכא גברא הוא.** לקייס מצות ציצית בתחת מהן דתיפטר בהך אחריתי: **חוכא טליתא הוא.** ואפילו יט] עשר יש לך טעויות ציצית כ]: **מסייע ליה.** דחוכא טליתא הוא: (א) **הראשונים כו׳.** ומי חוכא גברא הוא למה לה ציצית עד שיתכסה בה: **ופליגא דמלאכא.** כא] (ב) דרבה בר רב הונא דהמלאך אומר דחוכא גברא היא: **דמיכסי סדינא.** דלא הוה ליה ציצית כדאמרינן לעיל [מ:] משום כסות לילה: **סרבלא.** כגון אותן שלנו שהן עגולין ואין לה אלא שני כנפים [למטה] דפטורה מציצית: [**סרבלא.** מנגו״ל בלע״ז]: **הא לא מיחייבא.** הן טלית דסדין ודסרבלא ומאי איכפת ליה: **נהי דחייביה רחמנא** [בב] **כי מיכסי טליתא בה חוכא.** הראוי (ג) לגברא לאתהדורי בתר טלית [בד] דחיוכא ולאכסויי בה מי [חייביה]: **אלא הכי קאמר ליה עדיפי למיפטר עלמך מציצית.** תבקש תחכולות לפטור עצמך מציצית. עדיפי תחכולות וחכירו בבגד קטן בפרק הכונס (דף ט.). כל עדיפי דאית לה למיעבד עבדה: **כלי קופסא.** טליתות הראויין לציצית אף על פי שמקופלות ומונחת בקופסא מחייבת בציצית דהואיל ועומדת היא להתכסות בה אשר תכסה בה קריינא ציה: **בהסיא שעטא.** כשלובשין אותו למת: **ודאי רמינן ליה.** מטילין ביה ציצית דאי לא רמינא דמי כליעוג כלומר איפטר ליה ממצות: **חוץ לשלש.** למעלה משלש אצבעות משפת הכנף: **יפאר.** ולא חיישינן דילמא פייס מידי מן חוטו [בו] התפירה וויתקם ויוסיף עליו עד ד׳ חוטים לשם ציצית ואיכא תעשה ולא מן העשוי דהא חוץ לג׳ לא חזו למצות ציצית כדאמרינן לקמן [ע״ב]: **כאוך שלש.** הראוי להניח שם ציצית: **לא יפאר.** דהכא חיישינן לכי כדפריש שמא: **ממקום אחר.** מעקלת אחרת. ושוין שלא יביא אחר. דאי אפשר דעל כנפי בגדיהם [במדבר טו] בעינן וכתיב זה לא היה מנגד זה בשעת עשיה: **ושוין שמביא הכלא.** מתיר ציצית מטלית אחרת ותולה בה דהכא ליכא ולא מן העשוי דהא לריך לחזור ולכורכה ולתקנה כאן כבתחילה: דלמרינן לקמן (דף מד.). טלית שאולה כל ל׳ יום פטורה מן הציצית מכאן ומילך מייתם ואפי׳ של כלאים ואע״ג דפטור מדאורייתא דאין לחלק כיון מ) דלגבי גברא דהוי דידיה ליכא כלאים וכן לגאים והא דאמרינן (לקמן מג.) גבי הכהנים נהי דבעידן עבודה אישתרי אלא בעידן עבודה לא לא דמי כלל דהא כתיב (דברים כב) לא תלבש שעטנז בגדיהם תעשה לך לומר שבמקום גדילים תלבש שעטנז ומשמע דכל לביסה שרא רחמנא [ב] ועוד דבטלית שעשאה להנאתו מייב הכתוב כלאים אבל בגדי כהונה לא לגיס אלא בעידן עבודה ועוד אומר ר״מ דבגדי כהונה נמי אלא בעידן עבודה שרו והכי קאמר נהי דבעידן עבודה אישתרי אלא המיוחדים לעבודה אלא בעידן עבודה כלומר אותם שאינם מיוחדים לעבודה לא אישתרי וכן מוכח בתוספתא דכלאים דתניא בגדי כהונה ובגדי כהן גדול אין בהם משום כלאים בגדי כ״ג אינה במדינה מייב במקדש בין בגדים בין אינה בגדים בין אינה בגדים בין אינה

ובלבד שלא תהא מופסקת. ל"ע מאי פי' ומאי ר"ת: **אין** פוטר בה אלא מינה. פי' בקונטר' אם אדומה היא יעיל בה שני חוטים אדומים ותימה מידי ליעבא קגריס ושמא מדרבנן משום זה אלי ג) ואגוהו (סוכה דף י"ח:) הוי מ) [ועוד נראה דאיירי בשאר מיני צבע כגון שילאין וכלך וסיריקין דאין פוטר אלא במינם מדאוריי"תא] ומה דפי' בשירים נאו דוקא דהא אמרי' דאמר ופסחים פוטרין בהם: **ואם** הביא כשר. למאי דפירש בקונטרס דקא אילן במקום לבן פסול משום שדומה לתכלת ואין כאן שני מינים קשה מאי פריך דלמא האי בריאתא כרבנן דרים פירקין דאמרי' אין הלכן מעבדת את התכלת:

כאן בטלית בת שמנה חוטין. פירשתי ריש פירקין:

רב אמר אין מתירין. בב) ואפי' למ"ד חוצה גבלת סבר רב דאין לבטל מצות הטלית כלשהכתן במזוזה בסוף הסוחה (ב"מ קב.) שנעשה אותו שנעשה המזוזה ואע"ג דחוצה הדר היא ושמואל דאמר מתירין אע"ג דקסבר חוצה טלית היא דהא שמואל מחייב לעיל כלי קופסא כיון דאין לו אלא כדי טלית אחת טוב שיתן בראותה שהוא חפץ להתעטף בה ולא דמי למזוזה בד) ו):

כל מילי דמר עביד ברב. והא דסוף פירה (שבת דף מו.) שרי רבה שרגא דנפטא ופלוגתא דרב ושמואל במוקצה מחמת מיאוס שילהי שבת (דף קנ.) דלמא דמתכת אילי ותו דהתם איכא פלוגתא דרבנתא עוקא ול"ע: **בית** שמאי אומרים ארבע. טעמא דבית שמאי ניחא דדרשינן לעיל (דף לט:) גדיל שיש גדילים ד' אבל טעמא דבית הלל קשה דדוחק לומר דלית להו אלא גדילים שיש ופתיל תכלת הרי תלתא בה) ם) ושמע מינה הא דדרשינן גדילים ד' היינו בכפילה ואלבן קאי והשתא סברי ב"ש דהוא הדין תכלת דפתיל לאו דוקא וסברא הוא להשוותם והיינו ד' חוטין בלא כפילה ובית הלל סברי דפתיל דווקא והא בו) דביומא (דף עב.) דרש מפתיל בו) ם) המס ם) (הוה לאשונים) דכתיב בריש (תרי) מהדר דמיירי בכפול בה) וי"מ פי' דמגדיל נפקא להו לבית הלל דעבות מתורגם עובד גדילו ונראה לפי' זה דבית הלל דרשי גדילים הרי שהה וכשנכפלו י"ב ויתכן יותר ם) ללא דרשם גדילים וכן משמע בספרי ועשו להם שומע אני יעשה אותן אחד בפני עצמו תלמוד לומר גדילים מכמה ם) גדיל אחד נעשית אין פחות משלשה דברי ב"ה ב"ש אומרים ד' של תכלת ד' של לבן ד' אומרים ד' ובית הלל אומרים ד' ם) (אכן) כי דייקת בה משמע דב"ה דרשי גדילים ואכל גדיל קיימי והשתא הוי דומיא דבית שמאי דאיירי בתכלת ונלבן ומיהו בספרי איכא דאמרי שיש של לבן ואחד של תכלת. [וע"ע תוס' בכורות לט: ד"ה כמה]: **בית** שמאי אומרים ארבע. פירש בקונטרס הפתיל יהא ארבע נמצא הגדיל שיש ורבינו תם פירש לגדיל קאי והענף שמנה הרי שיש עשר וכן אנו נוהגין וכן משמע בספרי בפרשת כי תצא גדילים למה נאמר לפי שנאמר ועשו להם ציצית שומע אני יעשה חוט א' בפני עצמו ת"ל דמגדיל נפקא להו לבית הלל דעבות מתורגם עובד גדילו ונראה לי שיש בה שני מיני צבע מלבד הקלא אילן דיש בה ב' דתכלת וב' דצבע אחר ומיהו לכתחילה לא יביא שמא ישנה בה ריתלהו בטלית אחרת לשם תכלת והוי להו כלאים שלא במקום מצות ובטלית בת ד' חוטין פסולה דאין כאן רק מין צבע אחד ב' חוטין דתכלת וב' דקלא אילן דבענין ב' מיני צבע. ש"מ משילין מדקאמר לא יביא משום דחיישינן שמא יתלהו בטלית אחר במקום תכלת אלמא סבר דמשילין מ"ר: ג) וכמה תהא משולשת כלומר כמה ארוך יהא הגדיל ב"ש אומרים ארבע אצבעות ולהכי קאמר כמה תהא משולשת דגדיל הוא שליש מן הענף והוי הענף שמנה אצבעות וכולו שלשה טפחים שהן זרת ומהכא ילפינן משך הציצית זרת דבמבחוח לא ילפינן כמה ארכו ואגן בציצית עבדינן כב"ש ובי"ר ארבע חוטין וד' אצבעות גדיל. הרגמ"ה: ד) ג' וג' שאמרו ב"ה אחת את ש' ותיבת אומרים נמחק: ה) חמש באצבע ותילהא ו) לעליית יונתן: ז) מופסקת למעלה: ח) לבגד מדקתני שמביא כו' והשאר נמחק: ט) ראשונה. ותיובתא דרב דאמר לקמן אין מתירין מבגד לבגד: דלמא דאי בלאי הא דקתני מביא תכלת ממקום אחר אם בלתה אותה טלית ראשונה: י) לתכלת. ס"א ואתיא למימר לשם תכלת שויא וסברו קלא אילן פוטר לשם תכלת עם לבן בציצית והוי כלאים שלא במקום מצוה: יא) כשר דליכא למיחש שמא יקח מהן לשום טלית אחר דאי אפשר לפחות מארבע חוטין: יב) מינים

בת ח' חוטין לפי שיש בה שני מיני צבע. ר"ת: דלמא אצבע קדמינן: עו) כו' קבני [אמאי] אם הביא כשר: טלית בת ד' חוטין שנים של תכלת ושנים של קלא אילן פטורה. [טלית בת ח' כו']: יח) מדפסל לה תיבת בה נמחק: יט) לחודיה: ס"א אין מתירין ציצית מבגד לבגד ובריתא דלעיל ושרן מוקי לה בדאי בלאי: אין מדליקין נר חנוכה מנר חנוכה משום ביזוי מצוה כדמפרש במס' שבת: יט) מקפל לציצית: כ) ושלש שאמרו ב"ה: כא) בקטנה בזרת: כב) חמש באצבע ותילהא וארבע בגודל וכולן: כג) מתירין לא מבעיא לס"ד כלי קופסא חייבין דאין מטילין אלא אפי': כד) למזרזה לפי שהיא לשמור מן המזיקין ואם נטלה מן הבית כיון שישראל גר בו הוי ליה כמזיק את חבירו דשמא לא יצמצא אחרת מיד: כה) תלתא. ושמא. תיבות ושמע מינה נמחק: כו) דביומא עיין תוס' לעיל (דף לח ע"א): כז) החם אשנים דכתיב ברישא תיבות הוה ראשונים ותיבת תרי ל"ש: כח) ור"ת פי' דגדיל משמע ג' דאין גדיל פחות מג' כמו עבות (דסוכה) דמעשה עבות תרגום עובד גדיל. תו"ח: כט) קמא קרוי זכרות אות ה' נמחק:

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה ח:

לג ב מיי' פ"ד מהלכות ציצית הלכה יג טוש"ע ס"ח סי' טו סעיף ג:

לד ג מיי' פ"ד מהלכות תעטה הלכה ט טוש"ע ס"ח סימן תרמד סעיף ג:

לה ד מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה ה טוש"ע ס"ח סי' שלו סעיף ג:

לו ה טוש"ע שם סימן כח סעיף ג:

לז ו מיי' פ"ד מהלכות ציצית הלכה ו סמג עשין כו טוש"ע ס"ח סי' יח ס"ד:

לח ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:

שיטה מקובצת

כלאים לענין דין בפני עצמו קאמר ליה ולא אמרינן דקאי [אטלית פטירה] לבד מדקאמר ואפי' בטלית פטורה אלמא דין אחד נמי אשמועינן ונפקא מינה דאם יש לו לאדם ציצית מתכלת ריש בו כלאים אם אשתו לובשתו אין בו משום כלאים אפילו לאשתו וגם הוא אינו עובר משום כלאים אם לבשן בלילה וה"נ אמרינן בפרק טרף בקלפי (דף מ"ו ע"א) אברים וכו' עד לא ירדו אלמא דין אחד בפני עצמו אשמועינן בהא דאמר עושה להן מדורה בפני עצמו אע"ג דמשמע לפום דהיטא דלא בא להשמיענו אלא דסודרן ואפ' בשבת ה"נ אמרינן הכא אע"ג דמשמע לפום דהיטא דלא בא להשמיענו אלא אפ' דטלית פטורה אין בה משום כלאים דין אחד בפני עצמו נמי אשמועינן כדפי' וא"ת וא"כ לפי דברי ר"ת הא דאמר לקמן נהי דאשתרי כלאים בגייהו דכהנים בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אשתרו והו ואמאי לא אשתרו להו ללבוש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה משום כלאים הול"ל דאין בה משום כלאים כדאמרינן הכא דתכלת אין בה משום כלאים ומותר ללובשן אפ' שלא בזמן ציצית כגון אם לובשו בלילה וי"ל דהתם נמי בבגדי כהונה אין בה משום כלאים אפי' שלא בעידן עבודה והא דקאמר שלא בעידן עבודה לא אשתרי כלאים ה"מ בשאר בגדים שאינן בגדי כהונה אבל בבגדי כהונה איכא למימר אין בה משום כלאים אפי' שלא בעידן עבודה ואע"ג דאמר בפרק בא לו (דף סט) מעשה בשמעון הצדיק שיצא לקראת (אנטיוכוס) [אלכסנדר מוקדון] לבוש שמנה בגדים משום עת לעשות לה' הפרו תורתך ואמאי הא אמרן דאין בהן משום כלאים ומאי הפרו תורתך אית ביה ר"ל כיון דלבשו במקום שאין ראוי לעבודה חוץ לבית המקדש הוי להו כאילו לבוש בגדים אחרים של כלאים: ם) ובלבד שלא תהא מופסקת. גליון פי' שיהא כל חוטיה שלמים [דבתחילה] בעי שיעור וכדאמר לעיל בד"א בתחלתו אבל בסופו שריר כל שהוא והכא הוי תחילה לגבי האי טלית שבא לתלות בה ולהכי בעי שיעור שלם: ב) טלית שכולה תכלת. פ"ה ב' לשונות ולפי' קמא דפי' בד' חוטין כשר קשה דאיכא למיחש שמא שקיל ב' חוטין מהא ותלי להו בטלית אחרת וחשיב להו לכאן ולכאן במקום תכלת ומשלים להם ד' חוטין ממין אחר לכך נראה כפי' שני דבענין ב' מיני צבע כמו בשאר טליתות ומיתיבי כו' אלמא דכשר ומשני לעולם בענין ב' מיני צבע והא דקאמר ואם הביא כשר בטלית

הגהות הב"ח

(ם) רש"י ד"ה ובלבד שלא עכ"ל וכ' בקונטרס זרת הס"ד:

לעזי רש"י

לימושי"ל. פקנת (של חוט).

מוסף רש"י

אין מתירין מבגד לבגד. אין מתירין ציצית של טלית זו ונותנין אותם לטלית אחרת מדליקין. מנר מנוכה לנר אחרת של מנוכה וא"ל להדליק נר אחרת שאינה שלוה של מנוכה (רשב"ם פסחים קא.). **הלכה כר"ש בגדרה.** דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואע"ג דקעביד תכין וזהו תולדה דחורש לו כוזה (שבת כב.). **כל מילי דמר.** רבה בר נחמני. **אם אבא כסא וספסל.** דדבר שאין מתכוין מותר (רשב"ם פסחים קא.). **כמה חוטין הוא נותן.** בציצית (בכורות לט:). **משולשת.** תלויה למטה מכנף הבגד, שהרי אין נותנין אותה בשפת הבגד ממש אלא מנציחין אותה ג' אצבעות מתוך הבגד (שם) ל"מ משולשת, כמה יהא בה מגדיל לבד הענף אלא גדיל אחד (שם). **אחת מארבע בטפח.** שלשה גדלין דבל אחד הוי אחת מארבע בטפח (שם).

רבינו גרשום

ובלבד שלא תהא מופסקת ראשי החוטין אחד שתלאן אלא קודם שתלאן שכך דינו: ש"מ מתירין ציצית מבגד לבגד מדקאמר שמביא תכלת ממקום אחר. דלמא דאי בלה אם בלה הבגד הראשון לוקחין לציצית ומשימן בבגד אחר אבל אם לא בלה אין מתירין: כל מיני צבעונין פוטרין במקום (תכלת) [לבן] הואיל והיא עצמה של תכלת: ודבר אחר. לבן של צמר: בטלית בת ד' חוטין לא יביא קלא אילן ואם הביא כשר דלא חיישינן דלמא אתי למישקלינהו מיהא ולמרמינהו בטלית אחריתי שאינה של תכלת דאי שקיל הני ד' מיהא לא אשתייר בהא כלום והא דקתני חוץ מקלא אילן היינו בטלית בת ח' חוטין דאי לעבדינהו מקלא אילן חיישי' דלמא לכי מצטרף למירמי ציצית בטלית אחרת שאינה של תכלת שקיל מהני ח' ד' חוטין מקלא אילן ורמי בה וכיון דלאו תכלת ניתנו לא

מסורת הש"ס

ג) [שבת כב.], ד) שבת כב. מ. פסחים קא., ה) [עס], ד) [ביצה כג: דש"ק], ו) כבורות לט:, ז) בעלמא דאין. ציצית. ח) מו"ל. ש"ק, ט) [ע"ב פי' לפי ל"ש דלעילא], ט) ש"ק, י) נמון ציצית אלא נמון יוצא ר"ש"ק. ל) ש"ק, כ) עיין רש"ק, ל) ואגוהו יש שפיכתו למירמי בשילאין דאין פוטר אלא נמון מגלן מדאוריי"תא ולא דק דהא אמרי' כו'. ל"ש, מ) רש"ק, נ) [בשבת כב. ד"ה רב כתבו כיתר ביאורו], ס) ומאמר הא דדרשינן. ל"ש, ע) תרי התם פשטים דמתיב בריאתא מהכהר. ל"ש, פ) כ"ש פוקקן דמתיב כו' ועי' תוס' לעיל ריש פירקין רש"ק, צ) דדרים גדילים. ל"ש, ק) בגדילים נעשית אין בגדיל פחות. ל"ש, ר) ל"ש מ"ז, ש) מכמה בגדילים נעשית אין בגדיל פחות. ל"ש, ש) אל מרבעה. ל"ש, ת) בפיוט פ' שלח, ב) ל"ל אין מעשיהן, ג) הוא מזכרותו ואיש דמפרסי מזכרותו הייתו לאשו והכלה. ל"ש,

---

ובלבד שלא תהא מופסקת. ז) שיהא כל חוטיה שלימין: **שמע מינה מפירים מבגד לבגד** ח): **דילמא אי בלאי.** הא דקתני שמביא תכלת ממקום אחר ותולה בה ולא חיישינן לבזיון דמצוה לה לטלית ראשונה ט) דנתבלה דאין רואיה לציצית קאמר דמתיר ממנה הציצית: **כל מיני צבעים פוטרין בה.** לשון לבן דכיון דמין כנף ליכא לקיומי בה אין לך לחזור אחר לבן אלא שיהו בה שני מיניו: **חוץ מקלא אילן.** דדמי לתכלת י) וזימנין דמזדן לה לאיתם אחריתא וסבר דכל חוטיה תכלת וכי מצריך לטליתא אחריתי שקיל תרי חוטיה מהכא יא) ונותן שם עם לבן ותחת אלו יתן לבן וממצאת אחת מהן נפטור בקלא אילן לשון תכלת ושדי קלא אילן עם לבן בציצית והוי כלאים בלא מצוה: **מיהיבי עליה אין פוטרין בה.** לשם לבן אלא מינה שם אדומה היא יעיל בה שני חוטין אדומים ושני חוטין תכלת וכן אחר גוונים: **מביא תכלת.** שני חוטין לשם תכלת ודבר אחר לשם לבן ופשע"ג דהאי תכלת הוי מין כנף אפילו הכי שני מינים בעינן דאחוץ בתר רוב עליתות: **ואם הביא כשר.** אלמא קלא אילן נמי פוטר בה: **בעליה בה ד' חוטין.** שני חוטין לשם תכלת ודבר אחר לשם לבן ופשע"ג דהאי תכלת הוי מין כנף אפילו הכי שני מינים בעינן דאחוץ בתר רוב עליתות: **ואם הביא כשר.** אלמא קלא אילן נמי פוטר בה: **בעליה בה ד' חוטין.** שני חוטין לשם תכלת ושני חוטין לשם לבן: **בעליה בה שמנה חוטין.** אלבע תכלת והטיל בה אלבע קלא אילן לקיים מצות שני מינים יג) פסולין דהואיל ולבר קלא אילן איכא חוטין כל דורכה חייבינן דלמא יד) מצרף לטליתא אחריתי ושקיל הנך דתכלת מהכא ותלי לה התם וליכא הכא אלא קלא אילן אי נמי שקיל הנך דקלא אילן ותלי בה. ל"ל ועיקר חוץ מקלא אילן דהא שני מרלאות טו) שבה קפדינן ואלו מרלאין שוין: **מיהיבי כו'** טז) **אם הביא כשר.** בלית בה שמנה חוטין ד' של תכלת ומין אחר וביקש להטיל בה עוד אלבעה אחרים לא יטיל קלא אילן שמא יחכרנו לאיתם אחר ויהא סבור שהם תכלת ויתירם מכאן ויתן בטליתא אחרת במקום תכלת עם לבן ואם הביא כשר דהא נפטרה באלבע חוטין של תכלת ודבר אחר: **שמע מינה.** מדפסל יז) בה משום הן תשמא דמתירין מבגד לבגד: **דלמא דאי עבד.** אם עבר והתירן אז נפקא מורבה ו)(דסבר) דמשתרא ציצית מקלא אילן לחודיה ם) יח): **מנר לנר.** אותן דמנוכה: **מסר.** עליהם עם הציצית: **לקנרא.** לכובס ולא חייש דלמא מינתקא תכלת ורמי בה קלא אילן: **עביד להו סיפא.** כשנותנה לכובס מקפל יט) הציצית כמין פקעת שקוראים למוש"ל כדי שלא יתנק: **חייב להו מיחט.** עושה לטליתא כמין שפה ומחביא החוטין בתוכה ותופר השפה: **ארבעה.** חוטין נתן בחוט הטליתא וכופלן לשמנה: **משולשת.** תלויה הענף מ)[נגד] מן הגדיל: **ארבע.** אצבעות: **ושלש** כ) **שב"ה אומריס.** שהתם כל אצבע אחת מארבע בטפח של כל אדם דהיינו מדת גודל ושית בקטנה (ם) כא): כב) **כפילפא.** אצבע וכולן מדה אחת: **ארבע.** חוטין בתוך ארבע אצבעות שלא ירחיק מן השפה יותר מארבע אצבעות: **אין** כ) **שם ציצית אלא יותא.** תלוי ויוצא מן הכנף משהו: אין

מדרבנן דאין פוטר אלא במינם מדאוריי"תא] ומה דפי' בשירים נאו דוקא דהא אמרי' דאמר ופסחים פוטרין בהם: **ואם** הביא כשר. למאי דפירש בקונטרס דקא אילן במקום לבן פסול משום שדומה לתכלת ואין כאן שני מיניים קשה מאי פריך דלמא האי בריאתא כרבנן דרים פירקין דאמרי' אין הלכן מעבדת את התכלת:

כאן בטלית בת שמנה חוטין. פירשתי ריש פירקין:

רב אמר אין מתירין. בב) ואפי' למ"ד חוצה גבלת סבר רב דאין לבטל מצות הטלית כלשהכתן במזוזה בסוף הסוחה (ב"מ קב.) שנעשה אותו שנעשה המזוזה ואע"ג דחוצה הדר היא ושמואל דאמר מתירין אע"ג דקסבר חוצה טלית היא דהא ושמואל מחייב לעיל כלי קופסא כיון דאין לו אלא כדי טלית אחת טוב שיתן בראותה שהוא חפץ להתעטף בה ולא דמי למזוזה בד) ו):

כל מילי דמר עביד ברב. והא דסוף פירה (שבת דף מו.) שרי רבה שרגא דנפטא ופלוגתא דרב ושמואל במוקצה מחמת מיאוס שילהי שבת (דף קנ.) דלמא דמתכת אילי ותו דהתם איכא פלוגתא דרבנתא עוקא ול"ע: **בית** שמאי אומרים ארבע. טעמא דבית שמאי ניחא דדרשינן לעיל (דף לט:) גדיל שיש גדילים ד' אבל טעמא דבית הלל קשה דדוחק לומר דלית להו אלא גדילים שיש ופתיל תכלת הרי תלתא בה) ם) ושמע מינה הא דדרשינן גדילים ד' היינו בכפילה ואלבן קאי והשתא סברי ב"ש דהוא הדין תכלת דפתיל לאו דוקא וסברא הוא להשוותם והיינו ד' חוטין בלא כפילה ובית הלל סברי דפתיל דווקא והא בו) דביומא (דף עב.) דרש מפתיל בו) ם) המס ם) (הוה לאשונים) דכתיב בריש (תרי) מהדר דמיירי בכפול בה) וי"מ פי' דמגדיל נפקא להו לבית הלל דעבות מתורגם עובד גדילו ונראה לפי' זה דבית הלל דרשי גדילים הרי שהה וכשנכפלו י"ב ויתכן יותר ם) ללא דרשם גדילים וכן משמע בספרי ועשו להם שומע אני יעשה אותן אחד בפני עצמו תלמוד לומר גדילים מכמה ם) גדיל אחד נעשית אין פחות משלשה דברי ב"ה ב"ש אומרים ד' של תכלת ד' של לבן ד' אומרים ד' ובית הלל אומרים ד' ם) (אכן) כי דייקת בה משמע דב"ה דרשי גדילים ואכל גדיל קיימי והשתא הוי דומיא דבית שמאי דאיירי בתכלת ונלבן ומיהו בספרי איכא דאמרי שיש של לבן ואחד של תכלת. [וע"ע תוס' בכורות לט: ד"ה כמה]:

בית שמאי אומרים ארבע. פירש בקונטרס הפתיל יהא ארבע נמצא הגדיל שיש ורבינו תם פירש לגדיל קאי והענף שמנה הרי שיש עשר וכן אנו נוהגין וכן משמע בספרי בפרשת כי תצא גדילים למה נאמר לפי שנאמר ועשו להם ציצית שומע אני יעשה חוט א' בפני עצמו ת"ל דמגדיל נפקא להו לבית הלל דעבות מתורגם עובד גדילו ונראה לי שיש בה שני מיני צבע מלבד הקלא אילן דיש בה ב' דתכלת וב' דצבע אחר ומיהו לכתחילה לא יביא שמא ישנה בה ריתלהו בטלית אחרת לשם תכלת והוי להו כלאים שלא במקום מצוה ובטלית בת ד' חוטין פסולה דאין כאן רק מין צבע אחד ב' חוטין דתכלת וב' דקלא אילן דבענין ב' מיני צבע. ש"מ משילין מדקאמר לא יביא משום דחיישינן שמא יתלהו בטלית אחר במקום תכלת אלמא סבר דמשילין מ"ר: ג) וכמה תהא משולשת כלומר כמה ארוך יהא הגדיל ב"ש אומרים ארבע אצבעות ולהכי קאמר כמה תהא משולשת דגדיל הוא שליש מן הענף והוי הענף שמנה אצבעות וכולו שלשה טפחים שהן זרת ומהכא ילפינן משך הציצית זרת דבמבחוח לא ילפינן כמה ארכו ואגן בציצית עבדינן כב"ש ובי"ר ארבע חוטין וד' אצבעות גדיל. הרגמ"ה: ד) ג' וג' שאמרו ב"ה אחת את ש' ותיבת אומרים נמחק: פ) חמש באצבע ותילהא ו) לעליית יונתן: ז) מופסקת למעלה: ח) לבגד מדקתני שמביא כו' והשאר נמחק: ט) ראשונה. ותיובתא דרב דאמר לקמן אין מתירין מבגד לבגד: דלמא דאי בלאי הא דקתני מביא תכלת ממקום אחר אם בלתה אותה טלית ראשונה: י) לתכלת. ס"א ואתיא למימר לשם תכלת שויא וסברו קלא אילן פוטר לשם תכלת עם לבן בציצית והוי כלאים שלא במקום מצוה: יא) כשר דליכא למיחש שמא יקח מהן לשום טלית אחר דאי אפשר לפחות מארבע חוטין: יב) מינים

פטרי בטלית אחרת שאינה של תכלת: שמעת מינה מתחיישינן בטלית בת ח' דלמא שקיל ד' מינה ורמי בטלית אחריתי. ש"מ דמתירין מבגד לבגד. דלמא דיעבד מי מארינן דשרי דלמא אתי למעבד אחרינא: אין מדליקין מנר של חנוכה לנר של חנוכה דקא מכחיש מצוה: כל מילי דמר. רבה: רב יהודה מסר גלימא עם תכלת לקצרא ומפיסהו שיזהר שלא יקלקל מראה התכלת: עביד ליה סיסא תלויה כורך התכלת בחוטין אחרים כדי שלא ישנה מראהו: חייב מיחט תופרו בטליתו. וכמה תהא משולשת תלויה חוטין ארן תהא משולשת דגדיל הוא שליש מן הענף והוי הענף שמנה אצבעות וכולו שלשה טפחים שהן זרת ומהכא ילפינן משך הציצית זרת דבמבחוח לא ילפינן כמה ארכו ואגן בציצית עבדינן כב"ש ובי"ר ארבע חוטין וד' אצבעות גדיל. הרגמ"ה: ד) ג' וג' שאמרו ב"ה אחת את ש' ותיבת אומרים נמחק: פ) חמש באצבע ותילהא ו) לעליית יונתן: ז) מופסקת למעלה: ח) לבגד מדקתני שמביא כו' והשאר נמחק: ט) ראשונה. ותיובתא דרב דאמר לקמן אין מתירין מבגד לבגד: דלמא דאי בלאי הא דקתני מביא תכלת ממקום אחר אם בלתה אותה טלית ראשונה: י) לתכלת. ס"א ואתיא למימר לשם תכלת שויא וסברו קלא אילן פוטר לשם תכלת עם לבן בציצית והוי כלאים שלא במקום מצוה: יא) כשר דליכא למיחש שמא יקח מהן לשום טלית אחר דאי אפשר לפחות מארבע חוטין: יב) מינים

ת"ר רה' קשרים רח' חוטין הרי י"ג כנגד תרי"ג מצות. ומשולשת ד' חוץ מן הקרן.

ארבעה בגודל. במסכת זבחים בפ' קדשי קדשים (דף סג.) [קתני] דכנס של מזבח היה שלש אמות ומחצה ואלבע ושליש אלבע בזכרותו ואיתא דמפרשי התם דקשר האלבע קמא בטו) ג) הזכרות ואיתא דגרסי בזכרותו הייתו לאשונות והכא דלא מפרש מידי ל"ע: ואכיע

ובלבד שלא תהא מופסקת. ל"ע מאי פי' ומאי ר"ת: **אין** פוטר בה אלא מינה. פי' בקונטר' אם אדומה היא יעיל בה שני חוטים אדומים ותימה מידי ליעבא קגריס ושמא מדרבנן משום זה אלי ג) ואגוהו (סוכה דף י"ח:) הוי מ) [ועוד נראה דאיירי בשאר מיני צבע כגון שילאין וכלך וסיריקין דאין פוטר אלא במינם מדאוריי"תא] ומה דפי' בשירים נאו דוקא דהא אמרי' דאמר ופסחים פוטרין בהם: **ואם** הביא כשר. למאי דפירש בקונטרס דקא אילן במקום לבן פסול משום שדומה לתכלת ואין כאן שני מיניים קשה מאי פריך דלמא האי בריאתא כרבנן דרים פירקין דאמרי' אין הלכן מעבדת את התכלת:

כאן בטלית בת שמנה חוטין. פירשתי ריש פירקין:

רב אמר אין מתירין. בב) ואפי' למ"ד חוצה גבלת סבר רב דאין לבטל מצות הטלית כלשהכתן במזוזה בסוף הסוחה (ב"מ קב.) שנעשה אותו שנעשה המזוזה ואע"ג דחוצה הדר היא ושמואל דאמר מתירין אע"ג דקסבר חוצה טלית היא דהא ושמואל מחייב לעיל כלי קופסא כיון דאין לו אלא כדי טלית אחת טוב שיתן בראותה שהוא חפץ להתעטף בה ולא דמי למזוזה בד) ו):

כל מילי דמר עביד ברב. והא דסוף פירה (שבת דף מו.) שרי רבה שרגא דנפטא ופלוגתא דרב ושמואל במוקצה מחמת מיאוס שילהי שבת (דף קנ.) דלמא דמתכת אילי ותו דהתם איכא פלוגתא דרבנתא עוקא ול"ע: **בית** שמאי אומרים ארבע. טעמא דבית שמאי ניחא דדרשינן לעיל (דף לט:) גדיל שיש גדילים ד' אבל טעמא דבית הלל קשה דדוחק לומר דלית להו אלא גדילים שיש ופתיל תכלת הרי תלתא בה) ם) ושמע מינה הא דדרשינן גדילים ד' היינו בכפילה ואלבן קאי והשתא סברי ב"ש דהוא הדין תכלת דפתיל לאו דוקא וסברא הוא להשוותם והיינו ד' חוטין בלא כפילה ובית הלל סברי דפתיל דווקא והא בו) דביומא (דף עב.) דרש מפתיל בו) ם) המס ם) (הוה לאשונים) דכתיב בריש (תרי) מהדר דמיירי בכפול בה) וי"מ פי' דמגדיל נפקא להו לבית הלל דעבות מתורגם עובד גדילו ונראה לפי' זה דבית הלל דרשי גדילים הרי שהה וכשנכפלו י"ב ויתכן יותר ם) ללא דרשם גדילים וכן משמע בספרי ועשו להם שומע אני יעשה אותן אחד בפני עצמו תלמוד לומר גדילים מכמה ם) גדיל אחד נעשית אין פחות משלשה דברי ב"ה ב"ש אומרים ד' של תכלת ד' של לבן ד' אומרים ד' ובית הלל אומרים ד' ם) (אכן) כי דייקת בה משמע דב"ה דרשי גדילים ואכל גדיל קיימי והשתא הוי דומיא דבית שמאי דאיירי בתכלת ונלבן ומיהו בספרי איכא דאמרי שיש של לבן ואחד של תכלת. [וע"ע תוס' בכורות לט: ד"ה כמה]:

בית שמאי אומרים ארבע. פירש בקונטרס הפתיל יהא ארבע נמצא הגדיל שיש ורבינו תם פירש לגדיל קאי והענף שמנה הרי שיש עשר וכן אנו נוהגין וכן משמע בספרי בפרשת כי תצא גדילים למה נאמר לפי שנאמר ועשו להם ציצית שומע אני יעשה חוט א' בפני עצמו ת"ל דמגדיל נפקא להו לבית הלל דעבות מתורגם עובד גדילו ונראה לי שיש בה שני מיני צבע מלבד הקלא אילן דיש בה ב' דתכלת וב' דצבע אחר ומיהו לכתחילה לא יביא שמא ישנה בה ריתלהו בטלית אחרת לשם תכלת והוי להו כלאים שלא במקום מצוה ובטלית בת ד' חוטין פסולה דאין כאן רק מין צבע אחד ב' חוטין דתכלת וב' דקלא אילן דבענין ב' מיני צבע. ש"מ משילין מדקאמר לא יביא משום דחיישינן שמא יתלהו בטלית אחר במקום תכלת אלמא סבר דמשילין מ"ר: ג) וכמה תהא משולשת כלומר כמה ארוך יהא הגדיל ב"ש אומרים ארבע אצבעות ולהכי קאמר כמה תהא משולשת דגדיל הוא שליש מן הענף והוי הענף שמנה אצבעות וכולו שלשה טפחים שהן זרת ומהכא ילפינן משך הציצית זרת דבמבחוח לא ילפינן כמה ארכו ואגן בציצית עבדינן כב"ש ובי"ר ארבע חוטין וד' אצבעות גדיל. הרגמ"ה: ד) ג' וג' שאמרו ב"ה אחת את ש' ותיבת אומרים נמחק: פ) חמש באצבע ותילהא ו) לעליית יונתן: ז) מופסקת למעלה: ח) לבגד מדקתני שמביא כו' והשאר נמחק: ט) ראשונה. ותיובתא דרב דאמר לקמן אין מתירין מבגד לבגד: דלמא דאי בלאי הא דקתני מביא תכלת ממקום אחר אם בלתה אותה טלית ראשונה: י) לתכלת. ס"א ואתיא למימר לשם תכלת שויא וסברו קלא אילן פוטר לשם תכלת עם לבן בציצית והוי כלאים שלא במקום מצוה: יא) כשר דליכא למיחש שמא יקח מהן לשום טלית אחר דאי אפשר לפחות מארבע חוטין: יב) מינים

פטרי בטלית אחרת שאינה של תכלת: שמעת מינה מתחיישינן בטלית בת ח' דלמא שקיל ד' מינה ורמי בטלית אחריתי. ש"מ דמתירין מבגד לבגד. דלמא דיעבד מי מארינן דשרי דלמא אתי למעבד אחרינא: אין מדליקין מנר של חנוכה לנר של חנוכה דקא מכחיש מצוה: כל מילי דמר. רבה: רב יהודה מסר גלימא עם תכלת לקצרא ומפיסהו שיזהר שלא יקלקל מראה התכלת: עביד ליה סיסא תלויה כורך התכלת בחוטין אחרים כדי שלא ישנה מראהו: חייב מיחט תופרו בטליתו. וכמה תהא משולשת תלויה חוטין ארן תהא משולשת דגדיל הוא שליש מן הענף והוי הענף שמנה אצבעות וכולו שלשה טפחים שהן זרת ומהכא ילפינן משך הציצית זרת דבמבחוח לא ילפינן כמה ארכו ואגן בציצית עבדינן כב"ש ובי"ר ארבע חוטין וד' אצבעות גדיל. הרגמ"ה: ד) ג' וג' שאמרו ב"ה אחת את ש' ותיבת אומרים נמחק: פ) חמש באצבע ותילהא ו) לעליית יונתן: ז) מופסקת למעלה: ח) לבגד מדקתני שמביא כו' והשאר נמחק: ט) ראשונה. ותיובתא דרב דאמר לקמן אין מתירין מבגד לבגד: דלמא דאי בלאי הא דקתני מביא תכלת ממקום אחר אם בלתה אותה טלית ראשונה: י) לתכלת. ס"א ואתיא למימר לשם תכלת שויא וסברו קלא אילן פוטר לשם תכלת עם לבן בציצית והוי כלאים שלא במקום מצוה: יא) כשר דליכא למיחש שמא יקח מהן לשום טלית אחר דאי אפשר לפחות מארבע חוטין: יב) מינים

ת"ר רה' קשרים רח' חוטין הרי י"ג כנגד תרי"ג מצות. ומשולשת ד' חוץ מן הקרן.

ובלבד שלא תהא מופסקת. ז) שיהא כל חוטיה שלימין: **שמע מינה מפירים מבגד לבגד** ח): **דילמא אי בלאי.** הא דקתני שמביא תכלת ממקום אחר ותולה בה ולא חיישינן לבזיון דמצוה לה לטלית ראשונה ט) דנתבלה דאין רואיה לציצית קאמר דמתיר ממנה הציצית: **כל מיני צבעים פוטרין בה.** לשון לבן דכיון דמין כנף ליכא לקיומי בה אין לך לחזור אחר לבן אלא שיהו בה שני מיניו: **חוץ מקלא אילן.** דדמי לתכלת י) וזימנין דמזדן לה לאיתם אחריתא וסבר דכל חוטיה תכלת וכי מצריך לטליתא אחריתי שקיל תרי חוטיה מהכא יא) ונותן שם עם לבן ותחת אלו יתן לבן וממצאת אחת מהן נפטור בקלא אילן לשון תכלת ושדי קלא אילן עם לבן בציצית והוי כלאים בלא מצוה: **מיהיבי עליה אין פוטרין בה.** לשם לבן אלא מינה שם אדומה היא יעיל בה שני חוטין אדומים ושני חוטין תכלת וכן אחר גוונים: **מביא תכלת.** שני חוטין לשם תכלת ודבר אחר לשם לבן ופשע"ג דהאי תכלת הוי מין כנף אפילו הכי שני מינים בעינן דאחוץ בתר רוב עליתות: **ואם הביא כשר.** אלמא קלא אילן נמי פוטר בה: **בעליה בה ד' חוטין.** שני חוטין לשם תכלת ושני חוטין לשם לבן: **בעליה בה שמנה חוטין.** אלבע תכלת והטיל בה אלבע קלא אילן לקיים מצות שני מינים יג) פסולין דהואיל ולבר קלא אילן איכא חוטין כל דורכה חייבינן דלמא יד) מצרף לטליתא אחריתי ושקיל הנך דתכלת מהכא ותלי לה התם וליכא הכא אלא קלא אילן אי נמי שקיל הנך דקלא אילן ותלי בה. ל"ל ועיקר חוץ מקלא אילן דהא שני מרלאות טו) שבה קפדינן ואלו מרלאין שוין: **מיהיבי כו'** טז) **אם הביא כשר.** בלית בה שמנה חוטין ד' של תכלת ומין אחר וביקש להטיל בה עוד אלבעה אחרים לא יטיל קלא אילן שמא יחכרנו לאית

אין לה שיעור למעלה. דכמה דבעי ליהוי אריך: **ויש לה שיעור למטה.** דמשולשת ד' בעינן אצל בציר מהכי לא יא) והלקתני משהו דבמשהו נמי מתכשרי יב) גרדומי: **ולריך לפרודה כי לוליפא דארמאי.** כבלוריית של עובדי כוכבים דבוקות מלמטה ופרודות מלמעלה: **על הקרן.** על שפת חודה של קרן: **גדיל.** חוטן עבה וחזק יג) בבגד תחילה כדי שלא יהא נוח ליקרע. ל"א גדיל אלו הן חוטין יד) שבשפתי שני הלדדיס וקוראין אוריל"ש: **שהא נוטפת על הקרן.** שהא תולה ומכה על הקרן כלומר טו) כשיגביהה למעלה מן השפה כדי שתהא תולה ומוצעת התליה בקרן: **שריחיק מלא קשר גודל.** לריך שיגביהה מן השפה מלא קשר גדול שיעור הליפורן עם טז) בשר עד פרק לאשון: **ואיצטריך דרב פפא.** דאמר לעיל אריבעה בתוך שלשה דמשמע שלא יגביהה יותר מג' אצבעות: **וכמה דקריב.** לשפה טפי מעלי ואפילו בחודה של שפה טבלא דמסתר: **דסתר וכלר ממלא קשר גודל.** דנסתר יז) ונרחב [הנקב] וילד [הגדיל] למטה עד יח) שעמד בציר ממלא קשר. אי נמי נסתר יט) הנגד מלמעלה שקורין אנפילי"ר עד שנפתח מן השפה עד הנקב ממלא קשר גודל: **בשעה** כ) **עשייה** כא)[**איתמר**]. כב) [הא] דרבי יעקב ותא נמי בשעת עשייה [הוה] מלא קשר גודל: **איכסף.** רב סמא: **א"ל** כב) . לרב סמא: **חד מינייהו.** מבני ארץ ישראל ורבינא מא"י הוה: **ועייף להו.** כג) כופל להם כד) קודם שיתלם בגילית: **ומעייל להו בגלימא.** מכניס הכפל בנקב הטלית: **ואביק להו מיבק.** עוגבן אחור ומכניס כה) שמים הראשיים בתוך הכפל ותלויין בעגיבה כו) בטלית דהכי דריס גדיל שיש כז) גדילים תרתי משמע שהן ד' חוטין כח) ואחר כך כופלן לשמנה: **רמי ח'.** חוטין כט) דכתיב גדיליס כא) לרבות עוד לא) דמסקת יבמות: **דאיתו שיפסר.** לאחר שהכניסן בטלית כופלן והן שיתפסר: **כדידן.** מכניס ד' חוטין ואחר כך כופלן לשמונה: **רמי חוטין.** היה מטיל ציצית לעליתו: **ליי.** לב) ליגלג: **אין לריכה ברכה.** בשעת עשייה: **מאי רומיא.** מאי קושיא: **כל מנוה שבשירה בעובד כוכבים בישראל אינו לריך ברכה.** דאין יכול לומר אשר קדשנו הא עובד כוכבים נמי כשר בה. מפי המורה: **רופא.** מוהל: **ואל ימול כותי.** לפי שמל לשם הר גריזים כדמפרש התם במסכת ע"ז (דף כז.): **מידי הוא עטמא.** דמקשי רב חסדא: **אלא לרב רב מיפסל פסיל.** מילה בעובד כוכבים הלכך איכא למימר דרב חסדא לא לג) קשיא אלא לרב: **ואפה אם בריתי תשמור.** לד) לגימול כמותך אני מוסרנו: **המול ימול.** קרי ביה המל ימול: **סוכה מסייע ליה.** לרב חסדא: **סוכה מכל מקום.** מפרש בפ"ק דמסכת סוכה [מ.]:

מפשרניא

ואביק להו מיבק. ג"ל אלא היה מעביר דרך נקב האבק אלא שבעה חוטין לכל היותר והשמיני מניח וקושר בו דאלר"ב היה יכול להעביר הציצית מן הטלית דרך האבק אחר שעיתן ולא משכחת כלאים בציצית: **תמניא** בגלימא. דריס גדילים אלרבעה וכן מתכלת שבשעת נתינתן בטלית יהו שמונה ולכי ירמיה מדפתי סודר כן ואם כן הוו להו שיתסר דלית ליה אבק: **מנין** לציצית בעובד כוכבים שהיא פסולה. משמע הא אשה כשירה ולא אמר כל שאינו בגלישה אינו בעשייה דהא לא כתיב בגופה לגישה אלא בכלאים ומילתא אחריתי היא וגבי תפילין ט) דרשי כי אתי גוונא: **בישראל אינו צריך לברך.** דמשמע לנו ולא לאחרים: **ואל ימול כותי.** לאחר שהמיר דתו דתמיהיהו לשם הר גריזים אע"ג דגירי אמת הן טוש"ע דגירי אמת הן ועובד כוכבים אע"ג דבפ' המביא תניין (גיטין דף כג.) י) קא אמר גבי גט עובד כוכבים אלעתא דנפשיה עביד שאני התם דסתם אשה לאו לגירושין קיימא אבל סתם מילה לשמה קיימא והכי משני גבי זבחים (דף ב:) ומתון כן ניחא בסמוך דמכשר ליצית בעובד כוכבים מדכתיב ועשו להם דמשמע אחרים יעשו להם ובתר הכי מכשר רב טוויה שלא לשמה ומייתי תנאי מתפילין דמשמע דבציצית נמי בעי לשמה אע"ג דעובד כוכבים כשר ותימה היון דסתמא לשמו קאי אתמי איצטריך לרבות עובד כוכבים וי"ל כי היכי דלא ניימעטי מבני ישראל ותימה וגבי ספרים ותפילין ומזוזות למה לי למעוטי עובד כוכבים מוקשרתם ומתבתם מיפוק לי דסתמא לאו לשמו קאי דבפרק הניזקין (גיטין דף מד:) פסל אזכרות שלא כתב לשמן דאמרינן התם ס"ת שכתבתי אזכרות שבה לא כתבתי לשמן משמע אלא סתמן כתבן דאיבעי למימר שכתבתי שלא לשמן וי"ל ל) דאיצטריך משום עבד ואשה לדוקי ומסוך ומומר אע"ג דתני עובד כוכבים הכי נמי תני כותי אע"ג דסתמיה לשם הר גריזים ולא איצטריך ליה קרא אי נמי לא דק ובעי למימר שלא לשמן דפ' כל הגט (שם דף כד.) תנן כל הגט שנכתב שלא לשם אשה פסול ואע"ג דסתמא נמי פסול אלמא לא דייק אי נמי נראה דאזכרות נבד בעינן כולי האי ואיצטריך למעוטי אי כתב בלא אזכרה:

ואילו

כובשים בישראל אין צריך לברך כל מצוה שפסולה בעובד כוכבים בישראל צריך לברך וכללא הוא והרי מילה דכשירה בעובד כוכבים דתניא ז) עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא ארמאי ורופא כותי ימול ארמאי ז) ואל ימול כותי דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר כותי ולא ארמאי ובישראל צריך לברך דאמר מר ח) המל אומר ט) ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה מידי הוא טעמא אלא לרב רב פ) מיפסיל פסיל דאיתמר מנין למילה בעובד כוכבים שפסולה דרו בר פפא משמיה דרב אמר 3 ואתה את בריתי תשמור ר' יוחנן אמר פ) 4 המול ימול המל ימול סוכה מסייע ליה תפילין הוי תיובתיה הרי סוכה דכשירה בעובד כוכבים ק) דתניא ל) סוכת עובדי כוכבים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת כותיים סוכה מכל מקום כשירה ובלבד שתהא מסוככת כהילכתא ובישראל אין צריך לברך דתניא ר) העושה סוכה לעצמו אומר מ) ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה לעשות סוכה לא מברך תפילין תיובתיה והרי תפילין דפסולות בעובד כוכבים דתני ס) רב חיננא בריה דרבא

מפשרניא

א) אין לה שיעור למעלה אבל יש לה שיעור למטה דאי לא תימא הכי כיוצא בו לולב אין לו שיעור הכי נמי דאין לו שיעור כלל והתנן ב) לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר ג) אלא אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה ד) אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה ת"ר ציצית אין ציצית אלא ענף וכן הוא אומר ה) ד ויקחני בציצית ראשי ואמר אביי ו) וצריך ז) לפרודה כי צוציתא דארמאי ת"ר הטיל על הקרן או ח) על הגדיל כשירה רבי אליעזר בן יעקב ט) (אומר) פוסל בשתיהן כמאן אזלא הא דאמר רב גידל אמר רב י) ציצית צריכה י) שתהא נוטפת על הקרן שנאמר 2 על כנפי בגדיהם כמאן כרבי אליעזר בן יעקב אמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן כ) וצריך שיריחיק מלא קשר גודל ואיצטריך דרב פפא ואיצטריך דר' יעקב דאי מדרב פפא הוה אמינא תוך ג' דלא ליריחיק טפי וכמה דמקרב מעלי איצטריך דר' יעקב ואי מדרבי יעקב הוה אמינא מלא קשר גודל דלא ליקרב טפי וכמה דריחיק מעלי צריכא רבינא ורב סמא הוו יתבי קמיה דרב אשי חזייה רב סמא לקרניה דגלימיה דרבינא דסתר ובצר ממלא קשר גודל אמר ליה לא סבר לה מר להא דר' יעקב אמר ליה כ) בשעת עשייה איתמר איכסיף אמר ליה רב אשי לא תתקיף לך ג) חד מינייהו כתרי מינן רב אחא בר יעקב ד) רמי ארבע ועייף להו מיעף ומעייל להו בגלימא ואביק להו מיבק קסבר בעינן תמניא בגלימא כי היכי דליהוי גדיל גדילים במקום פתיל רב ירמיה מדפתי רמי תמניא דאינהו שיתסר ולא אביק להו ה) מר בריה דרבינא עביד כדידן רב נחמן אשכחיה לרב אדא בר אהבה רמי חוטי וקא מברך לעשות ציצית א"ל מאי ציצי ו) שמענא הכי אמר רב ח) ציצית אין צריכה ברכה כי נח נפשיה דרב הונא על רב חסדא למירמא דרב אדרב ומי אמר רב ציצית אין צריך ברכה והא אמר רב יהודה אמר רב מנין ט) לציצית בעובד כוכבים שהיא פסולה שנאמר 2 דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית בני ישראל ועשו ולא העובדי כוכבים יעשו והא מאי רומיא אמר רב יוסף קסבר רב חסדא כל מצוה שכשירה בעובד כוכבים בישראל אין צריך לברך כל מצוה שפסולה בעובד כוכבים בישראל צריך לברך וכללא הוא והרי מילה דכשירה בעובד כוכבים דתניא ז) עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא ארמאי ורופא כותי ימול ארמאי ז) ואל ימול כותי דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר כותי ולא ארמאי ובישראל צריך לברך דאמר מר ח) המל אומר ט) ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה מידי הוא טעמא אלא לרב רב פ) מיפסיל פסיל דאיתמר מנין למילה בעובד כוכבים שפסולה דרו בר פפא משמיה דרב אמר 3 ואתה את בריתי תשמור ר' יוחנן אמר פ) 4 המול ימול המל ימול סוכה מסייע ליה תפילין הוי תיובתיה הרי סוכה דכשירה בעובד כוכבים ק) דתניא ל) סוכת עובדי כוכבים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת כותיים סוכה מכל מקום כשירה ובלבד שתהא מסוככת כהילכתא ובישראל אין צריך לברך דתניא ר) העושה סוכה לעצמו אומר מ) ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה ואילו לעשות סוכה לא מברך תפילין תיובתיה והרי תפילין דפסולות בעובד כוכבים דתני ס) רב חיננא בריה דרבא

מפשרניא

ל) בא לישב בה אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה ואילו לעשות סוכה לא מברך תפילין תיובתיה והרי תפילין דפסולות בעובד כוכבים דתני ס) רב חיננא בריה דרבא

מפשרניא

מוסף רש"י

לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר. מפרש בגמרא שלשה טפחים תחא הסדרה כנגד אורכו של הדס וטפח יותר כדי לנענע דבעינן נענוע כלקמן (דף לז:) מעלה ומוריד מולך ומניח לענוד רוחות רעות וטלליס רעים (סוכה כט:). **חד מינייהו כתרי מינן.** תד מבני ארץ ישראל, עדיף, פקחים וחריפים (כתובות עה.). **רופא.** שיודע למול ימול ארמאי. שאין מילמו לשם עבודת כוכבים. שהרי אין דרכם למול את בניהם **ואל ימול כותי.** שמל לשם דמות יונה שמעלו בראש הר גריזים ועובדין לה עבודה כדאמר בהכל שוחטין (ו.) ומגין את בניהם לשם יונה זו **כותי ולא ארמאי.** מפני שחשוד על שפיכות דמים (עבודה זרה כב:). **סוכת עכו"ם.** שעשיה לזוד בה בימות החמה (סוכה ח:). **העושה סוכה לעצמו.** ולא לאחרים (שם מו.).

רבינו גרשום

אבל יש לה שיעור למטה. שפחות מד' אצבעות לא יעשה: וצריך לפרודה. הפתילין היוצאין מן הגדיל: כי צוציתא דארמאה. כקורצות שיער של בלורי' שדבוקה מלמעלה ופרודה מלמטה ט): הטיל על הקרן. לסוף הקרן שלא הריחיק שלשה אצבעות: או על הגדיל. על אותו חוט גם שבתחילת הבגד. ואית דאמרי על הגדיל שהטיל הציצית בכנף לרוחב הבגד. שכשאורגין הבגד לרוחבו אורגין אותו וגדל משם: שתהא נוטפת על הקרן. כלומר תהא מרוחקת מן הקרן ותהא יותר ארוך מן הקרן: מלא קשר גודל. היינו קשר השני של גודל דהיינו כאורך אצבע הגודל והיינו בתוך ג' אצבעות דקאמר רב פפא ואידי ואידי הוי חד שיעורא: דלא ליריחק טפי מן הקרן. וכמה דמקרב לגבי הקרן טפי מעלי: איצטריך. דר' יעקב דאמר צריך להריחיק מלא קשר גודל: וכמה דריחיק טפי מעלי קמ"ל דרב פפא דבתוך שלש: דסתר. שהיה מסותר הכנף: ובצר ממלא הקשר גודל עד הציצית: בשעת עשייה איתמר. שצריך שיריחיק כמלא [קשר] גודל. אבל אי הדר בצר ממלא קשר גודל ליית לן בה: חד מינייהו. מבני א"י עדיף כתרי מינן דאורייא דא"י מחכים. משום ג) הוא רבינא: ועייף להו מיעף. דליהוי תמניא והדר מעייל להו בגלימא: ואביק להו מיבק. בעינן דליהוי תמניא חוטין בגלימא עצמה כי היכי דבעינן תמניא במקום פתיל: ולא אביק להו. אלא היה כורך על גבי חמיסר: כי דידן. ארבעה וכופלן: רופא קרי אומן שמל ומרפא: סוכה מסייעא ליה. לרב חסדא:

ג) וכרש"י ד"ל כתוב לתיקר שבתוקות מלמעלה ומלאה דשניסה כיוון לדבר אחד דלגד הראשם הוא דבוק ופוף השער הוא פרוד. ג) אולי ל"ל משום דרבינא מא"י הוה.

תורה אור השלם

1. וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלִַם בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים אֶל פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנָה צָפוֹנָה אֲשֶׁר שָׁם מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֵא:
יחזקאל ח ג
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
במדבר טו לח
3. וְיֹאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם:
בראשית יז ט
4. הַמּוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתֶךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם:
בראשית יז יג

לעזי רש"י

אורילי"ש. מלליס (חוטים בשפות ארינים).
אנפילי"ר [אישפילי"ר]. להתפורר (בגד לחוטין).

שיטה מקובצת

ח) אומר. וישלח תבנית יד ויקחני בציצית ראשי אמר אות ו' נמחק: ט) לפורדה: ג) על הגדיל. פי' רש"י ב' לשונות ונראה דצריך להקפיד על החוטין שבסוף הטלית מכאן ומכאן שאין בהם ערב כמו בשאר טלית [שלא יהא חוץ] ג' אצבעות שצריך להריחיק מחודו של כנף וכן מסקנא דשמעתין שלא יריחיק יותר מג' אצבעות ולא יפחות להריחיק ממלא קשר גודל [לפיכך טוב] שלא יריחיק מן הכנף יותר מדאי: ד) תיבת אומר נמחק: פ) שתהא נוטפת על הקרן. שיהא תולה ומכה על הקרן ולפיכך לא יקשור הציצית למטה ממש שאם כן לא יהא [נוטפת על הקרן] אלא קושר בצד העליון ויהא נוטפת על הקרן וצריך להריחיק כשיעור המפורש משני צידי הכנף: ו) ציצי. דקא שמענא: ז) ואל ימול כותי דברי ר' מאיר. ואע"ג דסבר ר"מ דכותים גירי אמת הן צריך לומר דלאחר מכאן נתקלקלו: הלכה דאין צריך לברך לא לעשות סוכה ולא לעשות ציצית מיהו העושה סוכה מברך שהחיינו ומנהג העולם לסודרו על הכוס: פ) רב. מיפסל: ע) המול ימול. סוכה: י) הזה. נכנס לישב: פ) לא. והא דקתני: יב) מכשרי. בגרדומי': יג) וחזק. שאורגין בבגד: יד) חוטין. שַׁבְּשָׁתֵי: טו) שיגביהנה: טז) עם. הבשר: יז) ונרחב. הנקב ורירד למטה: יח) עד. שניפתח מן הנקב עד השפה ממלא קשר גודל תיבות שעמד בציר נמחק א): יט) נסתר. אריגת הבגד: כ) עשייה. איתמר דר': כא) עשייה הרחבתי: כב) א"ל. רב אשי לרב: כג) להו. היה כופל לשמנה קודם שיתלם בכנף ומעייל: כד) [כה] בטלית. אביק לשון נקב שמכניסים בנקב של כפל דאמרינן בהקומץ רבה [דף לא ע"א] הכר ציר אבקתא: בעינא תמניא בנקב הטלית דהכי דריש: כו) שנים. גדילים משמע. גדילים ד' גדילים שמנה. מרש"י מהר"פ: כז) תיבות ואח"כ כופלן לשמנה נמחק: כח) וכתב גדילים. ותיבות רמי ח' חוטין דכתיב נמחק: כט) עוד. שני ואות מ' נמחק: ל) כך קבלתי: לא) במסכת ואות ד' נמחק: לב) ציצי. לשון: לג) חסדא לא. מצי לאקשויי ותיבת אלא נמחק: לד) להומל כמותך:

לה) א מ"י: פ"א מהלכות ציצית הל' ו טוש"ע ס"מ סי' יא סעיף ד:
ב מ"י: פ"ז מהל' לולב הל' ה סמנ עשין מד טוש"ע ס"מ סימן תכ סעיף ב:
מא ג מ"י: פ"א מהלכות ציצית הלכה ח סמנ עשין כו טוש"ע ס"מ סי' ח סעיף ז:
מב ד מ"י: שם הלכה ו טוש"ע שם ס"מ סי' יא סעיף טו:
מג ה מ"י: שם טוש"ע שם סעיף טו:
מד ו מ"י: שם הל' יח טוש"ע שם סעיף י:
מה ז מ"י: שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף יב:
מו ח מ"י: שם ס"ג ס"מ טוש"ע ס"מ סימן יט סעיף ח:
מז ט מ"י: פ"א מהלכות ציצית הל' יב סמנ עשין כו טוש"ע ס"מ סי' יד סעיף ח:
מח י מ"י: פ"ב מהל' מילה הל' ו סמנ עשין כח טוש"ע י"ד סימן רסד סעיף ח:
מט א מ"י: פ"ג מהל' מילה ה"ח סמנ שם טוש"ע יד סימן רסה סעיף ח:
נ ל מ"י: פ"ה מהלכות סוכה הל' ט טוש"ע ס"מ סימן תלה:
נא מ מ"י: פ"ח מהל' ברכות הל' מ ט ופ"ו הל' מ סוכה הל' יב טוש"ע ס"מ סימן תרמא וסימן תלט סעיף ח:

תורה אור השלם

1. וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצַת רֹאשִׁי וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלִַם בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים אֶל פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנָה צָפוֹנָה אֲשֶׁר שָׁם מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֵא:
יחזקאל ח ג
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
במדבר טו לח
3. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם:
בראשית יז ט
4. הַמּוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתֶךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם:
בראשית יז יג

לעזי רש"י

אורילי"ש. מלליס (חוטים בשפות ארינים).
אנפילי"ר [אישפילי"ר]. להתפורר (בגד לחוטין).

שיטה מקובצת

ח) אומר. וישלח תבנית יד ויקחני בציצית ראשי אמר אות ו' נמחק: ט) לפורדה: ג) על הגדיל. פי' רש"י ב' לשונות ונראה דצריך להקפיד על החוטין שבסוף הטלית מכאן ומכאן שאין בהם ערב כמו בשאר טלית [שלא יהא חוץ] ג' אצבעות שצריך להריחיק מחודו של כנף וכן מסקנא דשמעתין שלא יריחיק יותר מג' אצבעות ולא יפחות להריחיק ממלא קשר גודל [לפיכך טוב] שלא יריחיק מן הכנף יותר מדאי: ד) תיבת אומר נמחק: פ) שתהא נוטפת על הקרן. שיהא תולה ומכה על הקרן ולפיכך לא יקשור הציצית למטה ממש שאם כן לא יהא [נוטפת על הקרן] אלא קושר בצד העליון ויהא נוטפת על הקרן וצריך